

של צים אביך. דקטנות היו אצל גדולות אדם קוצע להם מקום: **קרונות.** עשויות לצני אדם: אי משום דסבר כרבי אליעזר. דלמחר במסכת ע"ו (דף לה.) יין מותר בחמות אדם: אי משום אימא דני נשיא. שהיה הנכרי המצויא ירא מן המלכות. ומשום דליירי ר' אבה בר כהנא לעיל גבי נחש נקט כל הני בשמיהו: **מתנאי** אס בשביל ישראל אסור. מדרבנן: מילא מיס. מצור כרה"ר: כגש. עושין כספיה גדולה לירד צו מספיה לנשנה: גמ' נר לאחד נר למאה. כיון דנכרי לנרכו הדליקו ליכא למימר דבשביל ישראל אפיש: כגש למא לי. הא דומיא דנר הוא כגש לאחד כגש למאה: מאילי אחריו ישראל את בהמתו. ואחריו דוקא נקט ככולהו דנכרי לנורך עגמו עבד: אכל מכירו אסור. קס"ד דעבד נמי אדעתא דידיה: מעמיד אדם בהמתו על גבי עשבים. מחוברים: בשבת. לרעות וליכא למיגזר שמה יתלוש ויאכיל: ואינו מעמידה ע"ג מוקפה. שמה יטול צידו ויאכיל והא נמי מוקפין נינהו לגבי טלטול דלחמול הוו מחוברי: דקאים ליה נאפה. שלא תפנה למקום אחר: ואולא ואכלה. אכל הוא אינו עומד על העשבים קרוב להם דניחוש לשמה יטול ויאכיל: מכירו הוה. שהרי כספיה היה בא עמו: שלא כפניו הוה. כשעשאו לא היה רצן גמליאל שס לעניוין ליה: נר לאחד נר למאה. כגש לאחד כגש למאה אכל גבי עשבים כשהוא מכירו מרצה בשבילו: הואיל ושלא כפניו כו'. קשיא לרצה דשמעינן מינה דכפניו אסור ואע"פ שאין כאן מרצה בשבילו: אימא הואיל ועשאו נרד צו. וטעמא לאו משום שלא כפניו הוא אלא הכי הוה מעשה: מוסר לרחוק צה מיד. למנאלי שבת: כדני שיחמו חמין. שלא יהנה בנה שהקדימו להסח בשבת וכן כלל מעשה שבת נתנו חכמים שיעור להמתין לערב כדני שיעשו. והא הכל דחיימוס לאחד חיימוס למאה דצבת אחת מחממין וקמי אס רוב ישראל דהוי דומיא דמכירו דמסקי אדעתיה לעשות אף בשבילו אסור ואע"ג דלא בשבילו וקשיא צין לאצני צין לרצה: אדעתא דרובא מחממי. ועיקר חילול השבת בשבילם אכל נכרי וישראל דנכרי אדעתא דנפשיה הוא דעבד שרי לאצני שלא כפניו ולרצה אפי' כפניו: נר

הגרות הב"ח
(א) תוס' ד"ה משקע וכו' שמתלה היה יכול לירך ולשתות סה והבית נכרי דק"ה ר"י:

מוסף רש"י
מעמיד אדם בהמתו על גבי עשבים. מחוברים צניס ומאכיל לה. דאף חמיר עניה איסור שמה. אכל איסור מוקפה קיל ליה וחייסין בלמא שקיל צניס ופלי לה (עובדין טו).

הדרן עקב כל כתבי

רב נסים גאון

אי משום דסבר לה כו' אליעזר דאף היש לויפא. ומימר דר' אליעזר בביס' ע"ז אין מעמידין בהמה וכו' [א] דתניא אחד הלוקח ואחד השוכר בית כו'. ר' אליעזר מתייר בשמיהו. ואמרו מר סבר כי כפניו רובן עליה דר' אליעזר בחותם אחד כו'. ובפרק השוכר את הפועלין [פ] דף טו אמרו וכו' אחרת קיימא לן כותיה דרשב"ג וכוותיה דר' אליעזר דלא הייש לויפא.

פליק פ"ק כל כתבי הקודש

רבינו הגנאל

אמר ר' יהודה כמותן של בית אביך. ש"ה גיטלת כידו אחת שרי. נישלת בבי ידים לא אתחבריה לן בדיא. וכן קרונות של בית רבי הניטלין בשני בני אדם לא אימתא רבי נשיאה. נכרי לשתות יין הבא בקרונות של נכרים בחותם אחת. ולא ידענא אי משום דסבר לה כו' אליעזר אי משום אימתא רבי נשיאה. נכרי שהדליק את הני. ת"ד גבי שליטק עשבים מאכיל אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור. וכן מילא מיס להשקות בהמתו וכו'. כו' בגי שאינו מכירו אבל אם מכירו אסור. תא שמע עיר של ישראל וגוים דרין כו'. הדרן עקב כל כתבי הקודש

כל כתבי פרק ששה עשר שבת קרב.

אמר ליה כמותן של בית אביך. פי' שהם גדולים או קטנים דאית להו חידקי כמו שפירשתי לעיל (דף לה.) ט: **משתמש** ישראל אורה. ולא גזרינן שמה ידליק כדגרינן כפ"ק דצילה (דף ג.) פירות הנושרין שמה יעלה ויתלוש ונמשקין שזבו שמה יסחוט משום דסמיטה ותלישה הם קלים לעשות ואדם להוט אחריהם לפי שהן דבר אכילה אצל כלל הני דהכא אינן קלין לעשות כל כך ואין אדם להוט אחריהן: **ואם** בשביל ישראל אסור. נראה דאסור לכל ישראל דדוקא בחוץ למחוס דרבנן אמר דפרק כלל מערבין (עירובין דף ט.) וצ"ל דלין (צ"ה דף כה.) הנה בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר אצל צאיסורא דאורייתא כי הכא לא ואע"ג דשראל המבשל בשבת בשוגג יאכל' הסם לא חייסין אי שרית ליה לאכול דילמא אמי לנשולי צמוד דהא איכא איסור סקילה ותמיר עליה: אכל נכרי העושה לנורך ישראל אי שרית ליה אמי למימר לנכרי לעשות בשביליה ולא דמי להא דלמחר לעיל) נכרי שזה לכבות אינן אומרים לו כזה ואל תבנה והכא אסור כשעושה בשביל ישראל דכי אמרינן דנכרי אדעתא דנפשיה קא עבד הני"מ ציבוי וכיוצא בו שאין ישראל נהנה במעשה הנכרי אצל הכא שגוף ישראל נהנה במעשה של נכרי לא אמרינן אדעתא דנפשיה קעבד הואיל והנכרי מתכוין להנאתו כן פירש רבנן כשמשון חקן:

משקה אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור. אומר ר"ת מדנקט בהמתו ולא נקט מילא מיס לעגמו דדוקא להשקות בהמתו אסור משום' שלא היה יכול להביאה לתוך הצור' אכל הוא עצמו שרי"י דמטפס ועולה ומשום יורד וכו' שיכול ליכנס לתוך הצור ולשתות לו אסור לו בשביל שמילא אותם נכרי והא דאסרינן בגמר' נכרי שליטק עשבים לנורך ישראל אפי"ג דשראל יכול להעמיד בהמתו על גבי העשבים במחוברי

אומר ר"ת דהתם נמי איירי בתרי צברי דנהרא שלא היה יכול להביא עצה דמילא מיס לעגמו חידוש דהיתכא קתני לה כדמוכח בגמר' מיהא בהמתו משום איסורא נקט לה וסי' אליהו הביא ראיה להמיר מפירות שינאו חוץ למחוס וחזרו שלא הפסידו היתמין

הראשון כדלמחר דפרק מי שהוציא וכו' (עירובין דף מא.) ה"ה המיס שמתחילה איה יכול (ב) לנא סה והצאו"י דך רה"ר דשרו"י ולא דמי דהתם לא אתעבדיל צהו איסורא דאורייתא מיהו לענין אותו ישראל

עגמו לא מנינו חילוק וכו' אומר דה"ה לישראל עגמו אסור והאי דנקט בהמתו לאשמעינן רבותא דלא גזרינן דילמא אמי לאפוש' בשביל ישראל הרבה רגילה לשתות הרבה אצל ישראל עגמו פשיטא"י דשומא אחריו לייכא למיחש כולי האי דילמא אמי לאפוש' בדלייה אחת מושך הרבה לנורכו ולנורך ישראל ולפי זה אם נמשכו המיס לנורך ישראל זה אסור לכל ישראל אי איכא איסורא דאורייתא כגון שמצינא דרך רה"ר או מרה"י אצל כדמילת שרי לישראל אחר ויש שרלו לומר דדוקא שמה אסורה אצל לרחוק דיו ורגילו ושאר תשמיעין שרי כדלמחר דפרק חרש (עירובין דף קד.) רבי יצחק אירכסו ליה מפתחות דצי מדרשא כו' אמר ליה דבר טליא וטליא לא יטעיילו התם דאי משכח לכו מייתי להו אלמא יכולין ליהנות מפתחות להשתמש בהם צבת ואין נראה לר"י כלל דהתם אין עושין לדעת ישראל ועוד דהרי כגש ונר

אין והאמר רב הונא אמר רב הנינא מעמיד אדם ב' אב"א ע"ג נבי מוקפה. והני עשבים נמי מוקפין נינהו שנקטו היום מן המחומר וא"ת ולימא דהך צרייתא רבי שמעון היא דלית ליה מוקפה וי"ל דלית ליה אפילו כו' יהודה א"י מודה ר"ש במוקפה דמחומר דכפ"י כגונטרס דפרק אין לדין (צ"ה דף כד.) מדלל ליקטן מאתמול אקניניה והוי כגרוגרות ולימקיס וצריש צילה (דף ג.) דאסר פירות הנושרים"י משום גזירה שמה יעלה ויתלוש ולא אסר להו משום מוקפה"י משום דמוכניס לעורבים כי היהא דבמקום שנהגו (פסחים דף טו.) ו"הכא איירי כשאין בהמה יכולה לנא ולאכול מן המחומר ולהכי הוי מוקפה א"י עשבים מוקפין הם אפילו לר"ש לפי שאינו יושב ומנפה שילקטום אכל צנר יושב ומנפה מתי יכנה כדלמרינן לעיל (דף מו.) וכן פירות הנושרין יושב ומנפה מתי יפלו ולהכי אי לאו טעמא דשמה יעלה ויתלוש הוו שרי: **מעמיד** אדם בהמתו ע"ג עשבים בשבת. כדדרש"י צמילתא למען ינוח שורך וחמורך וגו' יכול לא יניחנו מולג לא יניחנו עוקר ת"ל למען ינוח ואין זה נוח אלא כער. ר"ת: **אמר** אביי שלא בפניו הוה. נראה לר"י דמודה אצני דנר לאחד נר למאה אלא דסבר דהכא אס היה בשביל עיקר היה נעשה לנורך ר"ג שהיה נשיא ושר וראש כספיה:

הואיל והנכרי מתכוין להנאתו כן פירש רבנן כשמשון חקן: **משקה** אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור. אומר ר"ת מדנקט בהמתו ולא נקט מילא מיס לעגמו דדוקא להשקות בהמתו אסור משום' שלא היה יכול להביאה לתוך הצור' אכל הוא עצמו שרי"י דמטפס ועולה ומשום יורד וכו' שיכול ליכנס לתוך הצור ולשתות לו אסור לו בשביל שמילא אותם נכרי והא דאסרינן בגמר' נכרי שליטק עשבים לנורך ישראל אפי"ג דשראל יכול להעמיד בהמתו על גבי העשבים במחוברי

אומר ר"ת דהתם נמי איירי בתרי צברי דנהרא שלא היה יכול להביא עצה דמילא מיס לעגמו חידוש דהיתכא קתני לה כדמוכח בגמר' מיהא בהמתו משום איסורא נקט לה וסי' אליהו הביא ראיה להמיר מפירות שינאו חוץ למחוס וחזרו שלא הפסידו היתמין

הראשון כדלמחר דפרק מי שהוציא וכו' (עירובין דף מא.) ה"ה המיס שמתחילה איה יכול (ב) לנא סה והצאו"י דך רה"ר דשרו"י ולא דמי דהתם לא אתעבדיל צהו איסורא דאורייתא מיהו לענין אותו ישראל

עגמו לא מנינו חילוק וכו' אומר דה"ה לישראל עגמו אסור והאי דנקט בהמתו לאשמעינן רבותא דלא גזרינן דילמא אמי לאפוש' בשביל ישראל הרבה רגילה לשתות הרבה אצל ישראל עגמו פשיטא"י דשומא אחריו לייכא למיחש כולי האי דילמא אמי לאפוש' בדלייה אחת מושך הרבה לנורכו ולנורך ישראל ולפי זה אם נמשכו המיס לנורך ישראל זה אסור לכל ישראל אי איכא איסורא דאורייתא כגון שמצינא דרך רה"ר או מרה"י אצל כדמילת שרי לישראל אחר ויש שרלו לומר דדוקא שמה אסורה אצל לרחוק דיו ורגילו ושאר תשמיעין שרי כדלמחר דפרק חרש (עירובין דף קד.) רבי יצחק אירכסו ליה מפתחות דצי מדרשא כו' אמר ליה דבר טליא וטליא לא יטעיילו התם דאי משכח לכו מייתי להו אלמא יכולין ליהנות מפתחות להשתמש בהם צבת ואין נראה לר"י כלל דהתם אין עושין לדעת ישראל ועוד דהרי כגש ונר

אין והאמר רב הונא אמר רב הנינא מעמיד אדם ב' אב"א ע"ג נבי מוקפה. והני עשבים נמי מוקפין נינהו שנקטו היום מן המחומר וא"ת ולימא דהך צרייתא רבי שמעון היא דלית ליה מוקפה וי"ל דלית ליה אפילו כו' יהודה א"י מודה ר"ש במוקפה דמחומר דכפ"י כגונטרס דפרק אין לדין (צ"ה דף כד.) מדלל ליקטן מאתמול אקניניה והוי כגרוגרות ולימקיס וצריש צילה (דף ג.) דאסר פירות הנושרים"י משום גזירה שמה יעלה ויתלוש ולא אסר להו משום מוקפה"י משום דמוכניס לעורבים כי היהא דבמקום שנהגו (פסחים דף טו.) ו"הכא איירי כשאין בהמה יכולה לנא ולאכול מן המחומר ולהכי הוי מוקפה א"י עשבים מוקפין הם אפילו לר"ש לפי שאינו יושב ומנפה שילקטום אכל צנר יושב ומנפה מתי יכנה כדלמרינן לעיל (דף מו.) וכן פירות הנושרין יושב ומנפה מתי יפלו ולהכי אי לאו טעמא דשמה יעלה ויתלוש הוו שרי: **מעמיד** אדם בהמתו ע"ג עשבים בשבת. כדדרש"י צמילתא למען ינוח שורך וחמורך וגו' יכול לא יניחנו מולג לא יניחנו עוקר ת"ל למען ינוח ואין זה נוח אלא כער. ר"ת: **אמר** אביי שלא בפניו הוה. נראה לר"י דמודה אצני דנר לאחד נר למאה אלא דסבר דהכא אס היה בשביל עיקר היה נעשה לנורך ר"ג שהיה נשיא ושר וראש כספיה:

הואיל והנכרי מתכוין להנאתו כן פירש רבנן כשמשון חקן: **משקה** אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור. אומר ר"ת מדנקט בהמתו ולא נקט מילא מיס לעגמו דדוקא להשקות בהמתו אסור משום' שלא היה יכול להביאה לתוך הצור' אכל הוא עצמו שרי"י דמטפס ועולה ומשום יורד וכו' שיכול ליכנס לתוך הצור ולשתות לו אסור לו בשביל שמילא אותם נכרי והא דאסרינן בגמר' נכרי שליטק עשבים לנורך ישראל אפי"ג דשראל יכול להעמיד בהמתו על גבי העשבים במחוברי

אומר ר"ת דהתם נמי איירי בתרי צברי דנהרא שלא היה יכול להביא עצה דמילא מיס לעגמו חידוש דהיתכא קתני לה כדמוכח בגמר' מיהא בהמתו משום איסורא נקט לה וסי' אליהו הביא ראיה להמיר מפירות שינאו חוץ למחוס וחזרו שלא הפסידו היתמין

הואיל והנכרי מתכוין להנאתו כן פירש רבנן כשמשון חקן:

עין משפט נר מצוה

א מ"י פ"ג מהלכות מלכות אסורות ש"י סמך לאין קלח טור ש"ע י"ד סימן ק"ח סעיף א' וסימן ק"ט סעיף ב':

ב מ"י פ"ג מהלכות שבת הלכה ב ג סמך לאין סה טו"ע א"ח סימן רע"ו סעיף א' וסימן ש"ה סעיף ו' וי':

ג ג ד מ"י וסמך שם טו"ע א"ח סימן ש"ה סעיף א' וי':

ה ה ו מ"י כ"ה מהל' שבת הלכה לו סמך שם טו"ע א"ח סימן ש"ה סעיף א' וי':

ו ט מ"י שם הלכה ד סמך שם טו"ע א"ח סימן רע"ו סעיף ב':

מוסף תוספות

- א. כי עשר היה ונבא של מלך כדאיתא בבכורות וכו' [ו]להחזיר לו אפי' בברולות קאמר ואפי' ב' בני אדם. יע"ז.
- ב. אליבא דר"מ דקיי"ל כוותיה לדעת רוב הפוסקים ז"ל: [ו]אמאי חמור מה שעשה גוי לישראל שמה שעשה ישראל לעצמו. יע"ז.
- ג. שלא נחשדו ישראל בבין. ד. ששעשה לו גוי בלא אמירתו. יע"ז.
- ד. דקול ליה אמירה לגוי שבות וכו' עשו חכמים ריחוק לאסור אף מה שעשה הגוי מצמצמו לצורך ישראל. דאי לאו הא לא קיימא הא. וכו' דהא גזירה היא כדי שלא יעשה אדם מלאכתו בשבת ע"י גוי ועושה השבת חול. יע"ז.
- ה. דאהנו לוי מעשיו. יע"ז.
- ו. ויש לחוש לומר לך ויבא לי או לך ועשה מלאכה זו בשבילי. חלוי. וי' לאוהו ישראל שהביא בשבילו. מוס' ה"ה. דהא לא אהני לוי מיד. יע"ז.
- ז. ויחזקת גזי אהני לוי. יע"ז.
- ח. כדאמר' בגמ' 'מעמיד אדם בהמתו ע"ג עשבים בשבת. מוס' ה"ה.
- ט. וי"א דהויא דיספא מילא מיס להשקות בהמתו שאינה יכולה לירד לבור ולשתות. מוס' ה"ה.
- י. ג. הנכרי. מוס' ה"ה.
- יא. [ו]לא הפסידו היתמין כן. מוס' ה"ה.
- יב. דאם מילא מיס לשתות. מוס' ה"ה.
- יג. אמאי תלי טעמא דאיסורא. מוס' ה"ה.
- יד. מוס' ה"ה.
- טו. הלכך. מוס' ה"ה.
- טז. לטעמא דשמא יעלה ויתלוש. והשתא הדרא קשיא לדוכתא. דהכא נמי ליכא הקצאה. דמוכניס לבהמה לאכול במחומר. [ו]אין. מוס' ה"ה.
- יז. וא"ת והיאך אינו אסור להעמיד בהמתו ע"ג עשבים משום שבתות בהמתו. י"ל. יע"ז.